

GRID

Intern faglig debat på Kunstakademiets Arkitektskole, Afd 6

Einig zu sein ist göttlich und gut; woher ist die Sucht denn
Unter den Menschen, daß nur Eines und Einer nur sei?
HÖLDERLIN

N° 52 februar 2002

Vi ariere, shalôm!

Af Kasper Nefer Olsen

1.

Min gamle lærer i hebraisk ved Aarhus Universitet – en gæstearbejder fra Sverige med rødder i Randstaterne – var en elskværdig herre med et åbent sind. Men der var ting, han ikke ville høre om, og afviste med en hovedrysten, og den høflige svenske facon at sige absolut nej: "Joo, joo..."; det var sådanne tanker som fx den at det arabiske ord *ardu* 'jord' skulle have noget som helst sproghistorisk at gøre med fx tysk *Erde* (der som bekendt betyder det samme, og *ligner* ganske meget, ikke sandt?): en sådan korrespondens kunne kun være et tilfælde. Og det på trods af at de semitiske sprogs grammatik blev lært med et grammatisk vokabular for ordklasser, kasus, numerus, aspekt, osv, som – på nær visse særlige dannelser i verbalbøjningen, der havde egne semitiske termer - var fuldstændig identisk med de grammatiske kategorier som vi kender fra de indo-europæiske sprog. At semitisk og indo-europæisk var genetisk ubeslægtede sprogfamilier, var imidlertid et urokkeligt dogme. Det faktum at begge opbygger deres vokabularer på basis af et system af *rødder* – i semitisk af formen konsonant-konsonant-konsonant, i indo-europæisk (som påvist af Emile Benvensiste) af formen konsonant-vokal-konsonant - gjorde intet til sagen.

Jeg undrede mig, i mit stille sind, over denne manglende *interesse* for en udvidelse af den sammenlignende sprogvidenskabs virkefelt – med de indlysende muligheder for en dybere forståelse af såvel sprogenes ligheder som deres forskelle, som denne stillede i udsigt – hos en mand der var en fin kender af og varm fortaler for arabisk kultur og sprog: hvorfor *måtte* der dog ikke være - blot et fjernt – slægtskab mellem "deres" sprog og "vores"? Hvorfor skulle denne dør for enhver pris holdes lukket?

Jeg måtte efterhånden sande at stort set alle filologer tænker og føler på den måde, og det forekom mig at deres motiver ikke var utvetydigt sympatiske. Det handlede ikke blot om videnskabelig samvittighedsfuldhed (rent bortset fra at en videnskab der med skræk viger tilbage fra at anstille *hypoteser*, ikke længere fortjener navnet), heller ikke blot om en vis institutionel bekvemmelighed ved faste fagopdelinger, men om en form for nedladende, imperial velbehagelighed ved at have "arvet" fremmed kulturgods - og måske endog føle sig som *den eneste værdige* arving til en kultur som eventuelle overlevende har mistet førstefødselsretten til (om ikke andet, så blot ved at være uddøde), - således som man ofte finder det hos amerikanske lingvister udi indianersprogene: "den sidste mohikaner" – det er mig! – den eneste i verden der endnu behersker mohikansk! [1] Det er det samme parasitære hovmod som gjorde at danskerne i sin tid ikke ville udlevere de oldislandske håndskrifter til Island (det blev de nødt til), at englænderne ikke vil overlade grækerne friserne fra Parthenon (det bliver de nødt til), og at den revolutionære eventyrer André Malraux blev arresteret i Pnom Penh juleaften 1923 for at have stjålet statuer fra cambodianske templer (også han måtte aflevere, og undgik kun fængsel fordi han havde indflydelsesrige venner i Paris – stålsatte antikolonialister som fx André Breton).

2.

Og dog ligger denne ængstelighed, selvtilstrækkelighed og selvvelbehagelighed ikke i god dansk tradition: den glørværdige kongerække af danske komparativister, startende med hin Rasmus Rask der mente at "sit Fædreland skylder man alt". Rask er mest kendt for at have grundlagt den indo-europæiske lingvistik ved at påvise de såkaldte *elementfunktioner* som godt gør at lighederne mellem latin *pater* og dansk *fader*, latin *cornu* og dansk *horn*, latin *hostis* 'fremmed' og dansk *gæst*, ikke er tilfældige, men udtrykker en virkelig historisk sammenhæng. Men Rasks horisont var ikke begrænset hertil: han påviste således også slægtskabet mellem eskimoisk (fx grønlandsk) og aleutisk, og mellem disse sprog og de uraliske (såsom finsk). Det var ligeledes en dansker, Kurt Wulff, der i 1908-10 påviste slægtskabet mellem malajo-polyenesisk og mon-khmer-vietnamesisk, mens endnu en dansker, Herman Møller, i de samme år kortlagde elementfunktioner just netop mellem indo-europæisk og semitisk. En fjerde dansker, Holger Pedersen, fuldendte ikke blot Rasks arbejde ved at påvise slægtskab mellem indo-europæisk og uralisk – således at vi, ad disse omveje, må konstatere *at sprogene dansk og grønlandsk faktisk er beslægtede*, om end fjernt (en politisk sørgeligt uudnyttet mulighed!); han prægede også begrebet *nostratisk* for den efterhånden vældige gruppe af sprog som har vist sig beslægtede med "vore", og som – længe før imperialismen – definerede et rige hvorover solen aldrig gik ned. Begrebet nostratisk bruges i dag især af russiske lingvister, der ikke føler sig bundet af de vestlige indo-europæisters konservatisme. De deler med en ikke mindre ukonventionel amerikansk skole af hvad vi kunne kalde *universelle komparativister* (og som, i amerikansk kontekst, især har måttet kæmpe med fagidiotisk bornerthed inden for forskningen i indianersprogene, som tidligere var inddelt i mere end 100 departementer, i dag fremstår som bare to store grupper) en tro på at sprogvidenskabens opgave er at forbinde snarere end at adskille, og vil som disse ikke *a priori* afvise den hypotese at måske *alle* verdens sprog en dag vil vise sig at være genetisk beslægtede, at sproget således ikke blot formelt, men *reelt* er fælles for alle mennesker.

3.

Nu tillader pladsen ikke her en mere udfoldet redegørelse for metodeproblemerne i en universel komparativisme – om end enhver kan sige sig selv at de må være ganske betragtelige, i betragtning af materialets enorme omfang (mere end 5000 kendte sprog), og især i betragtning af dets ujævne overlevering (tænk på hvor mange sprog der først sent – eller aldrig – har fået en egen skrift!). Vi må nøjes med en lille øvelse, der viser hvor meget man *kan* tænke sig, og hvor lidt man *må* tænke sig, hvis man ikke skal støde hovedet mod den videnskabelige traditions møre mur. Vi stiller derfor læseren følgende lille opgave: hvilket ord hører *ikke* hjemme i følgende serie (givet at de alle *betyder* det samme): *equin, umbin, unguis, onyx, nakham* ?

Har læseren overvejet? Godt. Måske vil han da foreslå - det ville jeg nok selv umiddelbart gøre - det sidste. Det har ligesom ikke samme klang og rytme, vel? Men o blasfemi! det viser sig at være *sanskrit*, det mest ærke-indo-europæiske af alle sprog! At udelukke dette ord, er udelukket. Men hvorfor har det da en sådan afvigende form, hvor den første stavelse mangler? Jo, forklarer indo-europæisterne Ernout og Meillet i deres store, klassiske etymologiske ordbog over latin: vi har her at gøre med et "folkeligt" træk i fx den latinske form ("*la prothèse de unguis doit avoir un caractère "populaire"*"). Omvendt er det et folkeligt træk (ordet *populaire* er denne gang uden gåseøjne, hos de to forfattere) der forklarer at vi i sanskrit har kh og ikke gh, mens det forhold at vi også har kh på græsk (genitiv af *onyx* er *onykhos*) "kan forklares på flere forskellige måder"... Det mest beklagelige ved alle disse udflugter er utvivlsomt begrebet om "folkelige" former: hvad vil det sige? Åbenbart at der omkring de regelrette dannelser som passer med teorien, findes en sværm af varianter som teorien stort og flot ser bort fra til daglig – indtil det øjeblik hvor den havner i en knibe, hvor den er *nødt* til at tage dem med, og da kun gør det under protest og med fornærmet mine, – præcis på samme måde som borgerne i Sandemoses Jante ikke kunne klare at det var den lokale vagabond der havde reddet et barn fra at drukne, og derfor nøjedes med at tale om "tililende" der var kommet til hjælp. De "folkelige" former hos de puristiske sprogfolk er netop sådanne "tililende", som nægtes anerkendelse – selv hvor det er dem der redder det hele.

Nu er det ikke vort ærinde at mystificere, så det skal uden yderligere opsættelse afsløres at betydningen af de fem ord ovenfor er 'negl' – et ord der, som læseren sikkert gerne vil gå med til, selv hører med i serien, ifølge med fx oldhøjtysk *nagal*, engelsk *nail* og lithauisk *nagas*. Denne udvidelse af materialet viser at sanskrit-formen *nakham* ikke var så atypisk endda; den skal derfor visseligen heller ikke udelukkes, og for så vidt er alting godt. Men nej, hov, stop! Et eller andet *skulle* jo udelukkes! Hvilket da? Læseren foreslår... *equin*? Det kan jeg godt forstå: her savner vi jo det n, som er det eneste der holder sammen på resten af rækken (m'et i *umbin* kan mageligt være et n som bliver til m foran læbelyden b, ligesom på latin *in* bliver til *im-* i *imbibere*, *implicere*, etc). Desværre er *equin* oldwalisisk, dvs keltisk, og da vi allerede véd i forvejen at keltisk hører med til indo-europæisk, kan vi derfor heller ikke udelukke denne form, - selv om den ganske rigtigt er afvigende. Ernout

og Meillet nævner den i øvrigt kun fordi – som de naivt skriver – ”her har vi et u”, dvs for at ”redde” den latinske form *unguis* – som selvfølgelig da også skal have lov at være med.

Hvad så? Politiets opmærksomhed samler sig nu om formen *umbin*. Hvad er der galt med den? Den har ganske vist et b, hvor latin og keltisk har gu; men det er jo ikke anderledes end i latinsk *bos* ’okse’, som naturligvis hører med i serien sanskrit *go*, tysk *Kuh* og dansk *ko*, der alle henføres til en ur-indoeuropæisk ur-okse-glose **guōs*. Ernout og Meillet synes imidlertid opmærksomme på denne fare; for hvis vi slår op under *bos*, finder vi – minsandten – at også det er en afvigende form, som forklares ved ”visse landlege dialekter i Latium”! Hvis læseren begynder at finde den strenge videnskab, med alle dens ”forbehold”, en smule komisk, skal jeg ikke modsige ham. Men – for at gøre en ende på det: det der ikke spørges med, er opholdstilladelsen til ordet *umbin*, med betydningen ’negl’, i ovenstående række af ord med samme betydning. Thi dette ord er *sumerisk*, og vi véd at *sumerisk ikke er beslægtet med indo-europæisk*. Punktum. Færdig.

4.

Hvad er sumerisk? Et meget gammelt sprog, som taltes i Mesopotamien – det nuværende Irak – frem til ca. år 2000 før vor tidsregning. Men alderen er ikke nok til at forklare den stædighed hvormed enhver ”seriøs” sprogvidenskab – af den slags, vi netop har set i arbejde - nægter dette sprog ethvert slægtskab med noget andet sprog i verden – frem for alt, naturligvis, med indo-europæisk. Sumerisk er, hedder det, et ”isoleret” sprog – dvs ikke bare et sprog, hvis slægtskabsforhold vi beklageligvis endnu ikke kender, men et sprog som angiveligt ikke *har* nogen, som det ville være uvidenskabeligt blot at forsøge at tillægge nogen. Et isoleret sprog! Hvordan i alverden skulle det være muligt?

Lad os betragte endnu et eksempel: sumerisk *pú* med betydningen ’brønd, vandbeholder’. Ingen latinist vil selvfølgelig bestride at vi på latin har ordet *puteus* ’brønd’ (heraf fransk *puits*, engelsk *pit*); men dette, beroliger vi os med, er et *låneord* fra etruskisk *put* (med samme betydning), og det etruskiske ord kan igen, for det første, ikke have noget at gøre med sumerisk, da også etruskisk – tænk engang! - er et ”isoleret” sprog, og selv hvis det havde, ville det ikke angå den indo-europæiske lingvistik, der kun beskæftiger sig med *oprindeligt* indo-europæiske rødder. Vi har ganske vist også, i vore sprog, ordet *pot*, *potte*, der såmænd også kan siges at betyde ’vandbeholder’; men det latinske *pottus* ’drikkekar’ er, ifølge Ernout og Meillet, ”meget lav latin, utvivlsomt af fremmed herkomst”; ja, den klassiske etymologiske ordbog over det *franske* sprog, af Bloch og von Wartburg, afviser ligefrem, i åbenlys konflikt med Ernout og Meillet, at der skulle findes nogen latinsk form svarende til fransk *pot*, og anfører blot at det ”utvivlsomt tilhører den prækeltiske befolkning”. Ingen, imidlertid, så meget som diskuterer et øjeblik den mulighed at disse ord skulle have noget at gøre med den indo-europæiske rod **po-* som vi finder i sprog som græsk, latin, oldirsk og russisk med betydningen ’drikke’ (og som vel også turde være hvad vi finder i dansk *pøse*, som *Nudansk Ordbog* ikke vil spore længere tilbage end til plattysk *pütse* ’øsekar’ – bemærk t i denne form). Er det virkelig så utænkeligt at der skulle findes et meget gammelt – og dermed fællesmenneskeligt – ord for den ubestrideligt fællesmenneskelige aktivitet at øse drikkevand? Ernout og Meillet fører gladelig sanskrit *pātram* ’drikkekar’ tilbage til denne rod; hvorfor fanden – ja, undskyld mig - så ikke *pottus*, med samme betydning? Og hvorledes er det muligt at nægte at se at sumerisk *pú* passer som fod i hose (jeg havde nær sagt: pose) ind i denne sammenhæng, både på udtryks- og indholdsplan?

5.

Det dybere psykologiske motiv er åbenbart: *jalousi*. Det er ikke rart at tænke på at det var den ”prækeltiske befolkning” der opfandt pottemagerkunsten. Hvad skal det sige: ”potte”? Et simpelt, vulgært, ja obscønt ord, for en smudsig beskæftigelse! Det er heller ikke rart at tænke på at det var etruskerne som grundlagde byen Rom; til straf har de værsgo at være uddøde og have talt et ”isoleret” sprog (selv om ’jeg’ på etruskisk hedder *mi*, ligesom på indo-europæisk; ’og’ hedder *-c* ligesom på andre italiske sprog (jf. latin *-que*); ’nevø’ hedder *nefs*; og etruskisk *clan* ’søn’ har en mere end overfladisk lighed med det ord som på gælisk betyder ’familie’: vi minder om at så fundamentale betydninger, som intet sprog kan være foruden, ikke med nogen rimelighed kan antages at være ’låneord’). Og selv om det forekommer mig at grækerne har tilstrækkeligt stor ære af at have opfundet filosofien, politikken og mønten, er der øjensynligt andre der inderst inde føler det krænkende at det ved nærmere eftersyn ikke var grækerne, men sumererne der opfandt skriften, astronomien og matematikken: sumererne, disse folk, som ingen véd hvor kom fra, som kaldte sig *Sanggi* ”sorthovederne”, og som talte et ”isoleret” sprog. Prøv blot at foreslå at græsk *sigé* ’stilhed’ skulle have noget at gøre med sumerisk *sig* ’stilhed’ – og stilheden vil vige for det mest rasende protest!

6.

Desværre er det ikke kun i videnskaben, vi må konstatere et sumerisk kompleks. Jeg har selv for år tilbage [2] antydnet at det dybere motiv for det had til Irak, som i amerikansk massepsykologi har overtaget pladsen som "the commies" efterlod, er relateret til det faktum at *den vestlige civilisation fødtes netop her*, imellem Eufrat og Tigris: i Mesopotamien, Sumer, Babylon. Det faktum at visse europæiske "intellektuelle" – bare 20 år efter Vietnam – pludselig fik vældig travlt med at hylde Golfkrigen – denne "tekniske og videnskabelige triumf", som den danske rock-gruppe *Kliché* så rigtigt forudså – understøtter kun min tolkning [3]. Det er altså ikke kun amerikanernes vulgære gammeltestamentelighed der dikterer begæret efter at "bombe Babylon", men endnu mere fundamentalt den omstændighed at *Loven* – netop den lov om "øje for øje", som amerikanerne bekender sig til – oprindeligt blev skrevet i Babylon: Hammurapis lov, sirligt indridset i en mandshøj, *sort monolit*, som i dag kan ses på Louvre.

Det forekommer vigtigt i den aktuelle situation ikke at forveksle det kosmopolitiske perspektiv med globaliseringen af amerikansk udenrigspolitik – så meget mere som USA (som det blev tydeligt erklæret under den nuværende præsidents kampagne, og blev bekræftet af begivenhederne der fulgte) ikke *har* nogen udenrigspolitik, men kun en indenrigspolitik "uden grænser". Hadet til Saddam har dybe, udsagte og udsigelige rødder, som febrilsk, men forgæves leder efter en konkret anledning. Men nej, det var *ikke* Saddam der havde produceret den anthrax, som dræbte amerikanske postarbejdere og andre sagesløse; det var *amerikanerne selv*. Ikke underligt at den sag blev mørklagt, *classified*.

USA er så langt fra at være en drivkraft i globaliseringen af retssamfundet, at det tværtimod er den måske væsentligste hindring. Ikke uden grund saboterer USA dannelsen af en international domstol for krigsforbrydelser. Det amerikanske samfund – for så vidt repræsentativt personificeret i den nuværende præsident – opretholder ikke blot, mod presset fra Vatikanet og det øvrige Europa, den old-babylonske dødsstraf: det praktiserer den i en uset barbarisk form, hvor selve aflivningen transmitteres over krypterede TV-kanaler til fx de pårørende til en morders offer, der efter endt forestilling kan komme med kommentarer som "*He didn't suffer enough!*". Vi skal tilbage til nazi-tiden for at finde fortilfælde for en sådan perversion – som da Hitler lod sig forevise film med ofrene fra Lidice-massakren ophængt på kødkroge. Men selv ikke Hitler kunne finde på at sige, som "Bush-baby" [4]: "*How can they hate us when we are so GOOD?*".

7.

Racisten hader sine rødder; han hader at han *har* rødder; han hader at "andre har været der først". Og hvis han taler om sin nationale "arv", er det kun fordi han længes efter at nogen skal dø, så han kan få hvad han tror der tilkommer ham. Ligesom Freud bemærkede at anti-semitismen især "slår rødder" i kulturer som blev sent kristnede, således kan vi generelt sige at den fundamentalistiske folke-autenticitets-neurose "har hjemme" i kulturer der blev sent civiliserede. Det er som hvis man påpegede for en grundtvigianer at "Menneske først, Kristen saa" ikke er særlig originalt. Hvorfor ikke? Næh; for venetianerne havde sagt i mere end 500 år, kun mindre slattent: *Veneziani, poi Christiani...* Den historiske fortrængning af *oprindelsen-uden-for-sig* er forudsætningen for enhver fundamentalisme, der i bedste fald blot er en gentagelse, som regel en forringelse, men under alle omstændigheder en fornægtelse af hvad andre tidligere har gjort. På samme måde som man kun kan fundere sin danskhed i rugbrød, grøftekant og skov, så længe man ikke véd at rugen blev indført omkring år 0, brændenælden i middelalderen, og fasanen endnu senere er kommen fra Kina.

8.

Lad os afsluttende vende tilbage til sprogvidenskabens lidt mindre jordslåede luft. Mine egne undersøgelser i "indo-sumerisk" peger på at selv noget så pæredansk som *Morgenstund har guld i mund* (ingen dansker forstår hvad der mon menes med dette "mund"?) kan forstås ud fra det sumeriske (*mundu* 'morgentoffer', jfr oldægyptisk *dw3* 'morgen, morgentilbedelse'). Som nævnt er der god dansk tradition for sådan *far-fetched* forskning; men det glædelige er at sådanne perspektiver ikke længere er forbeholdt enkelte visionære – som italieneren Trombetti i begyndelsen af det 20 årh – , men takket være forskere som amerikaneren Greenberg og russerne Illitch-Svitytch og Dolgopolski udgør en hovedstrømning i nutidig sprogvidenskab som lever mere op til Hjelmslevs ideal om *humanitas et universitas* end denne nogensinde havde drømt om.

Der er således formentlig ingen der længere taler om "indo-arisk" i sprogvidenskab. Tværtimod skal det regnes den danske lingvist Peter Skautrup til ære at han på en af de allerførste sider af *Det danske sprogs historie* – udgivet i 1944, under den tyske besættelse! – bemærkede at "racemæssigt set har indoeuropæerne næppe udgjort en enhed, hvorfor også den nyeste tids uvidenskabelige brug af ordet *arier* (egentlig "de ædle") og *arisk* på antropologisk område er mer end uheldig". Hvad en vis forsigtighed – og her

bliver det atter penibelt at skelne videnskabeligt fra politisk hensyn – afholdt ham fra at tilføje, var at den tidligere omtalte danske lingvist Herman Møller allerede 30 år tidligere havde argumenteret for at selve ordet *arier* ikke er eksklusivt indo-europæisk. Møller havde sat sig for at vise at de pudsige, lidt hæse og energiske lyde, der den dag i dag giver de semitiske sprog deres særlige charme, også havde eksisteret i en tidlig form af indo-europæisk, og kunne påvises at have sat sig spor i vokalerne længde og farve. Og det var i den forbindelse, han som et eksempel blandt mange fremførte det arabiske ord *Harra* (udtales med et hæst h) 'at være fri' som beslægtet med det indo-europæiske **ar-* (med betydningen 'fribåren, tilhørende én af de tre øverste kaster'), via en hypotetisk fælles rod **Her-* (H'et er faldet bort i indo-europæisk, men har efterladt sig en dunkel a-farvning af vokalen). Eftersom arabisk som bekendt er nært beslægtet med hebraisk, finder vi den samme rod også her, således i ordet *Hwrym* 'de ædle, fribårne', fx i Jeremias 27,20: *kl-Hwry yhw dh w-yrwshlm* – 'alle de fribårne i Judæa og Jerusalem'. Kort sagt: ordet *arisk* er jødisk. *Shalôm!*

Kasper Nefer Olsen, Paris februar 2002

[1]

Det ser for øvrigt ud til at netop mohikanerne var tidligt ude med globaliseringen og døbte sig selv med indo-europæiske rødder: hvis det er sandt at stammenavnet betyder "De store ulve" – og mon ikke James Fenimore Cooper (*The Last of the Mohicans*, 1826) ville have bifaldet det? – så har vi i hvert fald at gøre med hvad der svarer ganske nøje til sanskrit *maha* 'stor' (som i *maharaja*: 'stor konge' – samme rod som græsk *mega*, latin *magnus*, dansk *mægtig*) og latin *canis* 'hund' (samme rod som i det danske ord).

[2]

I min knappe introduktion til den italienske sprog- og civilisationsforsker Giovanni Semeranos "indo-orientalisme", in: *Det tredje årtusind* 1/1997, p 49f.

[3]

Kun en ting er værre end amerikansk globaliseret indenrigspolitik: det er de såkaldt demokratiske "filosoffer" der som kampaner springer op på deres pind og galer om "retfærdig krig", så såre de hører den lyd i det fjerne der for dem signalerer morgenrøde: en B-52 der går på vingerne! Folk som Jürgen Habermas og Bernard-Henri Lévy der er blevet så trætte af at være kommet for sent til Historien at de – som Nietzsche forudså at nihilister ville gøre – hellere slutter sig til det mest brutale parti end til slet intet.

Men det kan utvivlsomt blive værre endnu. Et om muligt endnu mere usmageligt fænomen er trådt frem i den seneste udryddelseskrig: de "humanitære" organisationer er begyndt at ville blande sig i de militære dispositioner, idet de – i modstrid med det hidtidige princip at *enhver* såret er et offer, en *homo sacra* – kritiserer visse operationer for at have unødvendige "kollaterale" omkostninger, hvorved de naturligvis implicit accepterer de øvrige. Man aner hvor de vil hen: de vil, ligesom medierne, sidde med ved generalstabsbordet. I den næste massakre vil irakiske tvangsmobiliserede kunne nyde det privilegium at blive slået ihjel i en "operation" der på forhånd er godkendt af "Læger uden Grænser"!

[4]

Dette afsnit hentyder flere steder til Arnstein Bjørkly: *Do you read me? 10 punkter om 2001: A Space Odyssey*, in: *Hæfter for gæstfrihed* 2/2001.

Citater fra:

Alfred Ernout & Alfred Meillet:
dictionnaire étymologique de la langue latine
Paris, 1959

Oscar Bloch & Walther von Wartburg:

Dictionnaire étymologique de la langue française
Paris, 1932